

Högskolan i Gävle
Rektor

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Susanna Sjödin Lindenskoug
08-563 086 61
susanna.sjodin.lindenskoug@hsv.se

Beslut
2012-05-22
Reg.nr 641-5485-11

Beslut om tillstånd att utfärda licentiat- och doktorexamen samt masterexamen inom området hälsofrämjande arbetsliv

Högskoleverket beslutar att ge Högskolan i Gävle tillstånd att utfärda licentiat- och doktorexamen samt masterexamen inom området hälsofrämjande arbetsliv.

Ansökan och ärendets hantering

Högskolan i Gävle har ansökt hos Högskoleverket om tillstånd att utfärda licentiat- och doktorexamen inom området hälsofrämjande arbetsliv. För granskningen av ansökan har Högskoleverket utsett följande sakkunniga: professor Ulf Lundberg, Stockholms universitet, professor Johan Berglund, Blekinge tekniska högskola och professor Staffan Marklund, Karolinska institutet. Underlag för bedömningen har varit högskolans ansökan med bilagor, begärda kompletteringar samt intervjuer med representanter för högskolan vid en hearing i Stockholm den 9 februari 2012. De sakkunnigas yttrande bifogas.

Bedömning

Bedömningen har gjorts utifrån de krav som ställs i högskolelagen och högskoleförordningen och utifrån de bedömningsgrunder som Högskoleverket har utarbetat. De sakkunnigas bedömning är att högskolan bör beviljas tillstånd att ge licentiat- och doktorexamen inom området hälsofrämjande arbetsliv. Högskoleverket instämmer i bedömningen.

Med hänvisning till 6 kap. 5 b § högskoleförordningen (1993:100) lämnar Högskoleverket även tillstånd att utfärda masterexamen inom samma område.

Beslut

Högskoleverket beslutar att ge Högskolan i Gävle tillstånd att utfärda licentiat- och doktorexamen inom området hälsofrämjande arbetsliv.

Högskoleverket lämnar även tillstånd att utfärda masterexamen inom samma område.

Beslut i ärendet har tagits av universitetskanslern Lars Haikola efter föredragning av utredaren Susanna Sjödin Lindenskoug i närvaro av avdelningschefen Maria Sundkvist.

Lars Haikola

Susanna Sjödin
Lindenskoug

Kopia till:
Utbildningsdepartementet
De sakkunniga

Granskning av ansökan om tillstånd att utfärda examen på forskarnivå inom området hälsofrämjande arbetsliv

Uppdraget

Högskolan i Gävle har inkommit med en ansökan till Högskoleverket om tillstånd att utfärda examen på forskarnivå inom området hälsofrämjande arbetsliv. Högskolan avser att initialt anordna utbildning inom forskarutbildningsämnet arbetshälsovetenskap. Sakkunniga professor Ulf Lundberg, Stockholms universitet, professor Johan Berglund, Blekinge tekniska högskola och professor Staffan Marklund, Karolinska institutet har fått i uppdrag av Högskoleverket att granska ansökan.

Bedömning

De sakkunnigas bedömning har gjorts utifrån de krav som ställs i högskolelagen och högskoleförordningen och utifrån de aspekter som Högskoleverket har utarbetat. Underlag för bedömningen har varit högskolans ansökan med bilagor, begärda kompletteringar och en hearing den 9 februari 2012.

Område för examenstillstånd

Området som högskolan i Gävle ansöker examenstillstånd på forskarnivå för benämns *hälsofrämjande arbetsliv*. Inom området avser man initialt att inrätta ett forskarutbildningsämne, *arbetshälsovetenskap*, inom vilket man tidigare erhållit tillstånd för masterexamen. Högskolan har totalt två profiler, varav det planerade området för examenstillstånd på forskarnivå utgör den ena. Sedan tidigare bedrivs forskarutbildning inom den andra profilen (*byggd miljö*).

Bedömargruppen har enats om att områdets omfattning och avgränsning är rimlig och ändamålsenlig. Vid hearingen inkom information som kompletterade den skriftliga ansökan. Det framgick då till exempel att området hälsofrämjande arbetsliv omfattar forskning kring interventioner och förebyggande åtgärder såväl som forskning kring samband mellan arbetsmiljöfaktorer och hälsa/ohälsa och de mekanismer som kan förklara uppkomsten av arbetsrelaterad ohälsa. Forskningen kring intervention och förebyggande åtgärder vid högskolan är begränsad, medan forskning kring sambandet mellan arbetsförhållanden och ohälsa, och de mekanismer som kan vara involverade, förekommer i stor omfattning.

Den forskning som bedrivs inom belastningsskadeområdet och inom arbetshälsovetenskap är bred och av hög vetenskaplig kvalitet. Här finns mycket betydande kompetens och också ett omfattande internationellt samarbete. Denna

forskning är en nödvändig förutsättning för att man ska kunna satsa mer på forskning kring interventioner och förebyggande åtgärder. På denna punkt har högskolan även vidtagit åtgärder för att kunna öka forskningen vad gäller hälsofrämjande insatser, bland annat genom inrättandet av en professur i hälsofrämjande arbetsliv, samt genom att avdela resurser för att bygga upp forskning kring hälsofrämjande ledarskap.

Av ansökan framgår att profilen hälsofrämjande arbetsliv genomsyrar flertalet av högskolans utbildningar på grundnivå. Utbildning på avancerad nivå i arbetshälsovetenskap sker framför allt genom den masterkurs i arbetshälsovetenskap som startade häromåret. Bland deltagarna i denna kurs räknar man också med att kunna rekrytera doktorander till den planerade forskarutbildningen i arbetshälsovetenskap. Således relateras högskolans utbildningar till området på ett övertygande sätt.

Delar av den forskning som bedrivs inom till exempel vårdvetenskap, folkhälsovetenskap, socialt arbete och miljöpsykologi ligger inom ämnet arbetshälsovetenskap och är relevant för och stärker ytterligare området hälsofrämjande arbetsliv.

Kompetens kring organisations- och ledarskapsfrågor finns inom ämnena psykologi och socialt arbete. Inom bland annat ämnet arbetshälsovetenskap finns en utvecklad tradition av samverkan med företag och myndigheter. Detta kontaktnät kommer också att kunna utvecklas ytterligare genom satsningen på hälsofrämjande arbetsliv.

För att sammanfatta finns för närvarande endast begränsad interventionsforskning inom området hälsofrämjande arbetsliv, men eftersom övriga delar av området är både välutvecklade och övertygande finner bedömaregruppen att området för examenstillstånd är tillfredsställande.

Sammanfattande omdöme: Sakkunniga finner att högskolans argumentation för området för examenstillstånd är tillfredsställande.

Forskarutbildningsmiljö

Högskolan anför att man inom flertalet av de kärnforskargrupper som ingår i arbetshälsovetenskap har en lång erfarenhet av att driva forskarutbildning utan att ha eget examenstillstånd. Vid ansökningstillfället visade högskolan att 27 doktorander är verksamma vid lärosäten inom dessa kärnforskargrupper. Inom kärnforskargrupperna finns även ett stort antal aktiva kvalificerade forskare, vilket garanterar en bred forskarutbildningsmiljö av tillräckligt stor omfattning.

De doktorander som har varit verksamma vid högskolan har huvudsakligen läst sina kurser vid andra lärosäten och denna typ av samarbete kommer att vara aktuell även i fortsättningen. De forskarstuderande inom arbetshälsovetenskap och inom ämnet miljöpsykologi som hör till området *byggd miljö* kommer att kunna läsa samma obligatoriska kurser.

Forskarutbildningen i arbetshälsovetenskap kommer att bygga på olika vetenskapliga discipliner, och kommer alltså, enligt högskolan, att utgöra en mångvetenskaplig forskarutbildningsmiljö. Högskolan anför att hög prioritet kommer att ges för att skapa och stärka en sådan miljö, bland annat genom tvärvetenskapliga forskarseminarier och logistiskt och ekonomiskt stöd till doktorandträffar, samt till internationella konferensresor. En doktorandförening håller för närvarande på att

bildas och under de senaste fem åren har ca tio doktorander och forskare varit på längre utlandsvistelser vid relevanta institutioner. Högskolan har även möjliggjort att de doktorander som är verksamma i Umeå både fysiskt och via elektroniska kanaler kan hålla täta kontakter med sina kolleger i Gävle. Högskolan framhåller även att man nyligen byggt ut sina laboratorier och sitt bibliotek, något man menar kommer att gynna studiemiljön för de forskarstuderande. Den allmänna studieplan för forskarutbildning som bifogas ansökan ger en bra beskrivning av hur forskarutbildningen kommer att läggas upp. Fördelningen mellan kurser och avhandling är väl avvägd. Mekanismerna för att garantera progression i avhandlingsarbetet beskrivs genom bland annat halvtidskontroll och deltagande i olika former av seminarier och presentationer vid internationella konferenser. Kraven på avhandlingen är också redovisade i detalj. Högskolan framhåller att nationella forskarutbildningsarbeten inom forskarutbildningsämnet arbetshälsovetenskap sker med miljöer vid Umeå universitet. Man anför även att de forskargrupper som medverkar inom forskarutbildningsämnet arbetshälsovetenskap ger doktoranderna tillgång till vetenskapliga nätverk, nationella och internationella. Samtliga tilltänkta handledare bedriver forskning inom ramen för sin tjänst. Den bibliometriska analysen visar att forskarna vid högskolan har varit mycket aktiva och publicerat artiklar i betydande omfattning i internationella tidskrifter med peer review-förfarande och högt vetenskapligt anseende.

Vidare beskriver högskolan etablerade samarbetsformer med näringsliv och arbetsliv.

Sammanfattande omdöme: Sakkunniga finner att forskarutbildningsmiljön är tillfredsställande.

Handledarresurs

Högskolan framhåller att man kan erbjuda framtida doktorander i arbetshälsovetenskap en mångvetenskaplig utbildning eftersom handledarresurserna spänner över ett stort antal ämnen som representerar djup såväl som bredd inom området.

Högskolan beskriver hur forskarutbildningsämnet arbetshälsovetenskap byggs upp av ett antal grupper som var och en inkluderar ett antal medarbetare med handledarkompetens. Den formella handledarkompetensen är sammanlagt tolv professorer och tretton docenter vilka representerar ett pågående huvudhandledarskap av 27 doktorander. Avsikten är att varje doktorand ska ha två handledare, en huvudhandledare och en biträdande handledare, med något olika profil vad gäller kunskapsområde och metodologisk kompetens.

Enligt ansökan är 27 procent av handledarna 61 år eller äldre. Högskolan skriver i sin ansökan att man tagit fram en strategi för återrekrytering som man allokerat särskilda medel för, bland annat genom nyanställningar samt stöd till befintliga lektorer för att skaffa sig docentkompetens och till docenter för att kunna befordras till professorer. Några av de vetenskapligt väl meriterade docenterna är också relativt unga. Nyanställda handledare deltar i handledarutbildning i Uppsala. Detta innebär att det kommer att finnas god tillgång på kompetenta handledare för de doktorander som kan komma att antas.

Handledarresursen är inte jämnt könsfördelad utan den formella handledarkompetensen utgörs till största delen (cirka 75 procent) av män. Vid hearingen framkom att högskolan eftersträvar en jämnare könsfördelning bland handledarna.

Flera av de doktorander som deltog vid hearingen berättade att de har erfarenhet av handledare från olika universitet. De uppfattade samstämmigt att den stora fördelen med handledningen i Gävle var det faktum att handledaren var lättillgänglig och att en stor del av handledningen utgjordes av ett nära forskningsarbete tillsammans med handledaren.

Sammanfattande omdöme: Sakkunniga finner att handledarresurserna är tillfredsställande.

Kvalitetssäkring

Högskolan anför att det vid lärosätet finns ett fastlagt och väl fungerande kvalitetssäkringssystem som fokuserar på högskolans utbildningar men som även beaktar forskningsaspekter.

Högskolans utbildnings- och forskningsnämnd har bland annat utvecklat ekonomiska stödssystem för allokering av interna forskningsmedel som på olika sätt förväntas premiera kvalitet och produktivitet. Detta sker framför allt genom prioritering utifrån omfattningen av publikationer, citat och externa forskningsmedel, vilket garanterar att stödet går till forskning av hög kvalitet.

Kvalitetssäkring sker även genom att det vid högskolan finns en forskarutbildningsnämnd som bland annat ansvarar för antagning till forskarutbildning, samt prövning, fastställande och årlig uppföljning av individuella studieplaner för doktorander. Forskarutbildningsnämnden ansvarar också för beredning av allmänna studieplaner, forskarhandledningsfrågor, samt granskning och utformning av examinations- och kvalitetsuppföljningssystem.

En studierektor för forskarutbildning verkar operativt nära forskarutbildningsnämnden och arbetar bland annat med att utveckla och förfina rutiner för de delar av forskarutbildningen som faller under forskarutbildningsnämndens ansvarsområde, till exempel uppföljning av utbildningsresultat, samt med att verka för doktorandernas trivsel och allmänt goda arbetssituation. Halvtidskontroller av doktorandernas framsteg genomförs av en utomstående nämnd för att garantera att doktorandernas forskarutbildning framskrider i normal takt.

Lärosätet framhåller att de seniora forskarna vid Centrum för belastningsskadeforskning och folkhälsovetenskap har inrättat ett gemensamt handledarkollegium med närvaroplikt för diskussioner av enskilda studieförlopp och allmänna forskarutbildningsfrågor. Detta är en organisation som kommer att anpassas också till eventuell handledning av nya doktorander inom arbetshälsovetenskap.

Sammanfattande omdöme: Bedömargruppen finner att högskolans kvalitetsarbete är tillfredsställande.

Ekonomi

Högskolan har i sin komplettering till ansökan redovisat sina ekonomiska förutsättningar för att finansiera forskarutbildning inom området. Medel har avsatts för att under en fyraårsperiod kunna anställa fyra nya doktorander per år, vilket innebär att 16 nya doktorander kommer att kunna finansieras 2015. Av den ekonomiska sammanställningen framgår att planerade doktorand- och handledarkostnader, inklusive förväntade löneökningar, väl ryms inom högskolans budget, där cirka två tredjedelar består av interna medel och cirka en tredjedel av externa forskningsmedel. Högskolans ambition är att öka andelen externa medel, bland annat genom ökade resurser till kompetenshöjning och mer tid till forskning bland lektorer, samt genom inrättandet av ett "Grants Office".

Sammanfattande omdöme: Bedömargruppen finner att ekonomin är tillfredsställande.

Sammanfattande bedömning och motivering till förslag till beslut

Denna sammanfattande bedömning grundar sig på bedömargruppens granskning av kvaliteten inom det föreslagna området för examenstillstånd utifrån de fem aspekterna föreslaget område för examenstillstånd, forskarutbildningsmiljö, handledarresurs, kvalitetssäkring och ekonomi.

Vad gäller forskarutbildningsmiljö, handledarresurs, kvalitetssäkring och ekonomi har bedömningen varit oproblematiske. Högskolan har lång erfarenhet av forskarhandledning och har för närvarande 27 verksamma doktorander inom kärnforskargrupperna inom arbetshälsovetenskap. Den tillgång på kurser, forskare och den goda studiesociala miljö som redovisas i ansökan, och som bekräftades av doktoranderna vid hearingen, är helt tillfredsställande. Handledarresurserna, som utgörs av professorer och docenter, spänner över olika ämnen med relevans för området och uppfyller även rimliga kvalitativa såväl som kvantitativa krav. En plan finns för nyrekrytering av handledare i samband med kommande pensionsavgångar. Högskolan redovisar också ett tillfredsställande kvalitetssäkringssystem för utbildning och forskning. Likaså har adekvata ekonomiska resurser redovisats för den planerade antagningen av forskarstuderande.

Det föreslagna området för examenstillstånd är detsamma som ett av högskolans profilområden och dess omfattning och avgränsning har diskuterats ingående i bedömargruppen. I samband med hearingen lämnade högskolans representanter kompletterande information till sin skriftliga ansökan. Enligt denna information omfattar området hälsofrämjande arbetsliv både forskning kring förebyggande åtgärder och forskning kring arbetshälsovetenskap. Forskningen vid högskolan har en mycket stark ställning inom arbetshälsovetenskap, vilket också är det ämne i vilket man tidigare erhållit tillstånd för en masterexamen. Arbetshälsovetenskap ingår sålunda som en del av området hälsofrämjande arbetsliv och lärosätet har också vidtagit åtgärder för att stärka forskningen kring förebyggande åtgärder för ett hälsofrämjande arbetsliv. Bedömargruppen finner att det föreslagna området för examenstillstånd är tillfredsställande.

Sammanfattningsvis finner bedömargruppen sålunda att Högskolan i Gävle uppfyller samtliga aspekter på ett tillfredsställande sätt och att ansökan därför bör beviljas.